



# SOCIAL MENTALITY AND RESEARCHER THINKERS JOURNAL

Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed

ISSN: 2630-631X



Social Sciences Indexed

www.smartofjournal.com / editorsmartjournal@gmail.com

September 2018

Article Arrival Date: 11.06.2018

Published Date: 20.09.2018

Vol 4 / Issue 11 / pp:478-484

## Bilgi Alış Verişi

Information Exchange

Dr. Öğretim Üyesi Derviş ERGÜN

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Bodrum Güzel Sanatlar Fakültesi Heykel Bölümü

dervisergun@yahoo.com Muğla-Türkiye

## ÖZET

Hayatı temsil eden ürünler, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal yönden yaşamı kolaylaştıran, canlılığın devamını sağlayan araçsal değerler olarak bilgi rejiminde, kritik işlev üstlenirler. İhtiyacı karşılayan bilme edinimi, sadece günlük yaşantımızı düzenleyen hayata dair ürünlerle sınırlı kalmaz, akli meşgul eden soyut düşüncelere yanıt arandığı bilinmezlikleri de içerir. Soyut bilme edinimi, bilginin hiyerarşik iç düzenleniş biçimine göre yol alır, çıkarımları bilgi rejimine tabidir, bilinmeyen ve ona ait korku, endişe, tedirginlik, merak, vb. konular yapısal çelişkilerin çatışmasında ortaya çıkar. Bilginin iç mimarisi ve onu oluşturan elemanların keşfi, merak duygusunu harekete geçiren en önemli tahrik unsurudur, bilginin tekrar özne tarafından inşa edilmesiyle kazanılan deneyim asıl hoşluk duygusunu yaratan etmendir. Her bilgi sınırlı, sorumlu bir özelliğe sahiptir, dolaylı ya da ikinci, üçüncü derecede görev üstlenmesi de aynı doğrultuda bilme rejimine dahil olur, bu görevi genel bilginin karşılaması söz konusu olamaz. Bilme eylemi, bilginin bu yapısal özelliğine göre hareket eder, muhalefetini kendi içinden yaratır bu sayede var oluşunu tamamlar, yeni tezlerin çıkmasına olanak tanıyan, çoklu tartışmayı tetikleyen, kışkırtıcı, yaratıcı eylemler bilginin temel özellikleridir. Sadece eylemin geçiciliği üzerinden temsil hakkı bulunan düzenlemelerin, işlevlerini belli bir süreliğine yerine getirmeleridir, tüm kategoriler gelişim ve değişim yasasına tabi olmalarına rağmen ölümcüldür, içinden çıkan kavram da aynı akıbete uğrar. Hayatın genel akışı, sürekli bir devinimi mecbur eden özellik taşır, bu zorunluluk hayatın doğası gereğidir; içinde barındırdığı sosyal yaşam değişim ve gelişim yasasına uyması halinde bağımsız ve özgür hareket edebileceğidir.

**Anahtar Kelimeler:** bilgi rejimi, soyut bilgi, bilme edinimi, bilme eylemi, değişim yasası

## ABSTRACT

Products that represent life have a critical function in an information regime as instrumental values that make life easier in terms of social, cultural, economic and political aspects and facilitate the continuation of a living being. Knowledge acquisition which meets needs is not limited to life-related products that organize our daily lives, but it also contains the obscurities where answers are sought for abstract thoughts that keep the mind busy. Abstract acquisition of knowledge extends towards the internal organization form of knowledge, and its inferences are subjected to the information regime, whereas issues like fear, concern, nervousness and curiosity that are unknown and belong to it within the conflict of structural contradictions. The internal architecture of knowledge and the discovery of the elements that form it are the most important trigger that stimulates the feeling of curiosity, and the experience that is gained by reconstruction of the knowledge by the individual is the actual factor that creates the feeling of pleasantness. Every piece of information has a limited, responsible characteristic, and its indirect, secondary or tertiary assumption of duty is involved in the information regime in the same direction, and it is not possible for general knowledge to perform this duty. The act of knowing works based on this structural characteristic of information, creates its opposition from within itself, completes its existence this way, and provocative and creative acts that lead to the emergence of new theses and trigger multilateral debate are the main characteristics of knowledge. This is the performance of functions by arrangements that only have the right to representation by the transience of the act for a certain period; although all categories are subject to the laws of change and development, they are fatal, and the concept that rises of them faces the same fate. The general flow of life has a characteristic that constantly forces a motion, and this obligation is due to the nature of life; this refers to the possibility of independent and free action as long as the social life within it complies with the laws of change and development.

**Keywords:** information regime, abstract knowledge, knowledge acquisition, act of knowing, laws of change

## 1. GİRİŞ

Yaşama dair topladığımız bilgiler, duyu alış-veriş rejimimize bağlı olarak, doğru veya yanlış, kabul edilen bir ikna olma haliyle içselleşir. Toplanan bilgiyle yetinmeyen bilme edinimi, çok yönden beslenir, bilgi hiyerarşisinin düzenine yapılan müdahalelerle ihtiyaç olan bilgi elde edilir. Bilimsel verilerden veya deneyimle elde edilen bilme eyleminin çoklu iç çelişkisi, ancak Lyotard'ın deyişiyle "bilen akıl ve özgür iradenin mutabakatıyla" sağlanabilir. Bilgi, özne için gerekli, yaşamın sırlarını çözen, ikna edici özelliğiyle hayati önem taşır, ancak bilginin araçsal değeri deneyim kazanılan

bilgiyle sınırlı değildir, bilginin ayrıca kendisi içinde bilgiye ihtiyaç duyuyor olmasıdır. Kilit görevi olan bilgi rejiminin, gelecekte ülkeler için stratejik bir meta olacağı öngörülüyor, bilgiyi üreten ve tüketen arasında gelişen asimetrik ilişki daha çok geri kalmış toplumları etkileyeceğinin altı çiziliyor. Eğer bilgi, amacından uzaklaşırsa yanıltıcı, maksatlı işler için kullanılabilir, cehalete yol açabilir veya tuzak bilgiyle katı bir anlayışı doğurabilir yada bağımlı ülkeler yaratabilir, bu nedenle bilgi yerine göre bir silahtan daha tehlikelidir. Çünkü her bilgi kendi amacı için üretilir, mevzi görev yapar bu yüzden genel olan bilgi, bilgi değildir. Bilme edinimiyle ulaşılan bilginin öz niteliği ve onda karakterize olan gerçek, önce bir görmeyi sonra yine içinde bir şüphe barındıran kavramayı gerekli kılar. Bütünleyici bir söylev halinde görülmesi için bu tür tanımların önce aklın düzenini bozan şeylerden kurtarılması gerekir.

## 2. BİLGİ REJİMİ

### 2.1. Bilgi

Hayata şaşı bakmak veya yanlış değerlendirmek ya bilgiyi provoke etmek için hazırlanmış gayrimeşrulaştırma gayreti olarak görülmeli ya da yetersiz bir aklın tuzağında sonlanan bir ikna olma durumu sonucu çıkarılmalıdır. Burada Durkheim'in altını çizdiği "Toplumsal olguların kısıtlayıcı doğasını da göz önünde bulundurmak gerekir" (Gidens, 2017, s.134) Gerçeklik ve doğruluk adına hayatı kontrol eden bilgi; başta doğa olmak üzere toplumun tüm katmanları üzerinde otorite kurmayı bir hak olarak görür ve bu noktada kendini dayatır. Bilgiden yoksun olma halinde bilgi rejimi, aklın kavrama yeteneğini teslim alır, kuşkuyla yer vermeyecek şekilde kendini kabul ettirir, sonucunda tek yönlü üst bilgiye bağımlı, itaatkar bir sınıf yaratılmış olur, bu tür bilgilenme öznenin bilgi edinmesinden çok bilginin müşterisi olma halini yansıtır. Ancak bu sıkıntılı durumdan, bilgi hiyerarşisine müdahale yapabilecek, özgürleşen öznenin bilgi rejimini kontrol edebilecek olmasıdır, bilgi birikimi ve arkasından gelen entelektüel yapı bu şekilde kurulur. Bilgi üzerinden örgütlenen toplumların özne odaklı, kültürel olanın ise toplumsal varlık göstermesi bilgiye yaklaşım farkını ortaya koyar. Bilme edinimi, bilgide var olan çelişkilere, neden ve sonuç ilişkisine, gerçeklik ve doğruluk iddialarına çözümsel bir yaklaşımla ve yine de bir kuşku içinde yaklaşmak zorundadır. Diğer yandan bilme eylemi ve sonuçlarının doğal gelişimi içinde tekrar tekrar biçimlenen öznenin, bilginin nesnesi olma sorunu da ayrı bir gerçeklik olarak sürece dahil olur. Bu durumda bilgi rejimini endüstriyel bir kategori gibi kabul edilen ve bir maksat için üretildiğini düşünen pozitivist yaklaşımlar, bilginin ikna edici özelliğini fayda temelinde ele alan bir anlayışın ürünü olarak başka bir kategoriye var eder.

Bilgi doğası gereği gerçeğin peşindedir, neden sonuç ilişkisine dayanan araştırmalar, bağımsız bir inisiyatif kullanmaya mecbur olan bir süreci yönetmekle elde edilir. Bilgiye ait karmaşık iç düzenin kurulması, araştırma yöntemlerine göre işleyen bir programın uygulanmasında, keşfedilen yeni elemanların üstlendikleri kalıcı görevlerin ayırt edilmesi ve belirginleşmesine bağlıdır. Bilginin varlığı için vazgeçilmez yeni paradigma bazen mevcut düzenle veya toplumla karşı karşıya kalabilir, sakıncalı ya da yararsız görülebilir, tüm bu çelişkiler bilgiye ait karakteristik özelliğidir. Bu nedenle bilgi kendi yasası içinde hareket eden bir araçsal değerdir. Toplumsal bilgi denilen enstrüman, sosyalleşmiş, bireyselleşmiş bir kültür elemanı haline dönüşmüş bilgidir, katılmıştır, sembolik bir işlev görür, kendini tekrar üretme kabiliyetini kaybetmiştir, ancak geleneksel bir eleman olarak tekrar tekrar kullanılır. Aynı statüde kalmakta ısrarcı olan geleneksel bilgi, kendini güncelleme gereği duymadan tedavülde kalmaya devam eder ve aynı zamanda kurulmakta olan yeni bilginin düzenine müdahale eder. Geleneksel bilgide depolanan pek çok deneyim ve çözüm yöntemleri, bilgi olarak pratik hayatta hala karşılığı olan ve yaşamı kolaylaştıran özelliği ile insanların kullanımındadır. Geleneksel kültür edinimi, daha çok sosyal sınıfın kutsal saydığı metafizik dünyayı ilgilendiren inanç ve moral değerleri gibi ihtiyaçları karşılamada yoğunlaşır. Buna karşılık her yeni-bilgi varlığını ancak eski bilginin otoritesini ortadan kaldırarak sürdürebilir, buna mecburdur. Spinoza'ya göre bu anlatım "düşünceye yer açmak" olarak nitelenir.

## 2.2. Bilme Edinimi

Bilme edinimi, sadece günlük yaşantımızı düzenleyen araçsal değerleri kapsamaz, aklın sürümünde beliren her türlü düşüncenin yanıt arandığı bilinmezlikleri de içerir. Bilimin, inancın, sanatın vb. ortaya koyduğu bilme edinimi; teori, kuram, kavram, imge, deneyim, düş kurma, inanç sistemi, yaratma, keşfetme.. gibi eylem ve eylemi ateşleyen nedenler, bilmeye cevap verecek durumda konumlanırlar. Her bilginin kendi iddiasını savunmakla sınırlı olduğu bilme eylemine yardımcı olduğudur. Bilginin iç düzeni için inşa edilmiş elemanların kendini ifşa etme hevesi, özneyi harekete geçiren ve bu yapıyı yeniden kişisel olarak inşa etmek isteğini oluşturan önemli bir tahrik unsurudur. Bu nedenle “cahillik heyecan vericidir!” Bilmeden duyulan haz, artık o bilginin özne tarafından deşifre edilmesi ve ona ait olmasından kaynaklanır, asıl olan da bu ayrıntıdır. Bilgide inşa halinde olan yıkıcı, yapıcı, yaratıcı.. edinim, öznenin algı, kavrayış ve kabiliyetine göre bir nitelik kazanır, bilme eyleminin süreci tamamlaması bu alış verişin sonucuna göre ilerleme kaydeder. Bilme adına atılan her adım geriye doğru bir düzeltmeyi ileriye doğru bir doğrulamayı gerekli kılar. Yani bilme eyleminde güdülen ileri geri taktik hamlesi, zamansallık sorunu olan eskiyle yeninin özne tarafından idrak edilip hazmedilme meselesidir. Bilme rejimi, muhalefetini kendi içinden yaratır bu sayede var oluşunu tamamlar, yeni tezlerin çıkmasına olanak tanıyan, çoklu tartışmayı tetikleyen, kışkırtıcı özellikler, bilginin yapısal kriterleridir. Kendini bir ihtiyaç olarak dayatan ve kuruluşunda belirleyici olan bilinmeyenlerin, bilme eyleminin konusu haline gelmesi; bilinmeyene karşı duyulan korku, endişe, tedirginlik veya merak insanın geçmişten bu yana çözmek zorunda kaldığı bir meseledir. Spinoza’ya göre doğa-insan ilişkisinde, “ İnsan doğanın herhangi bir parçası olma durumundan topluluk yaşamına doğru genişleyerek politika yaratır” (Spinoza, 2017, s.31)

Yani bilme edinimi merakı yeni değildir, ilk insandan bu yana doğa ile insan arasında var olan mücadele hep süregelmiştir, fakat verilen mücadelede sır perdesi henüz aralanmış değildir, sadece pratik hayatı kontrol eden bilgi rejiminde ve onun ışığında gelişme gösteren teknolojiye bir sıçrama olmuştur. Burada sorunlu ve bir o kadar karmaşık olan mesele bilginin nesnel özelliğidir; hayata dair sırların bilgide açık, görünür, anlaşılır bir şekilde tarif edilmesi sorunuyla, değişim yasası arasında oluşan çelişkinin, kesinlik kazanmayan statüsüdür. Bilginin yasallaşma sorunu belirsiz olan statü ilkesiyle yakından ilgilidir sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi yapı bu olumsuzluktan etkilenir. Bilginin üretilmesi, dağıtılması ve tüketilmesi konusunda toplumsal mutabakata ve ayrıca demokratik bir ortama ihtiyaç duyulur. Bilgiyi ortaya çıkaran bileşenlerin sağlıklı çalışabilmesi için, üzerinden vesayet kalkması gerekir, aksi durumda bağımsız bilgidен söz edemeyiz. Ancak bilginin kendini açık seçik anlatabilmesi sadece o bilginin tamlığa ulaşma sorunu olmadığı ayrıca toplumsal bir anlayışa da maruz kalmasıdır. Piramidal bir yapı içinde biçimlenen toplumsal yapının, mevcudiyeti koruma isteği veya zorunluluğu hala yürürlükte iken, yeni bilginin kendine yer bulması lütf gösterilmesine bağlı olmadan başa çıkmak zorunda kaldığı bir özgürlük sorunu olduğudur. Tarih içinde farklı kültür ve toplumlarda özgürlük çıkışları olmuştur, bilgi rejiminin özgürlüğüne ulaşması ancak ortaçağın iflasına neden olan Rönesans’la aralanmıştır.

## 2.3. Deneysel Bilgi

Ortaçağ skolastik düşüncenin içten içe çürüyerek kendini patlatması ve ortaya “insan” odaklı yeni bir anlayışın çıkması insanlık tarihinde büyük bir devrimdi. Keşfedilen insan, yaşamın merkezine çekilerek, toplum sözleşmesinin asli unsuru olarak bir takım siyasi haklar kazandı. Ekonomik kazanımlar henüz elde edilmezken, ortaçağın gerici zihniyeti hala ayaktadır. Aklın iktidarında çözüm arayan bilme edinimi, hayatı yeniden düzenleme noktasında inisiyatifi ele almak istediğinde, karşı devrim hegomomik gücün hamlesi gecikmedi. Deniz aşırı kıtalara yayılan kolonyal bir sömürü düzenin kurulmasına vesile olan aklın iktidarı, yeni ticari ve sınai alanlarda kullanabileceği, özgürleşmiş “insan” malzemesine kavuşmuş oldu. Sürecin, hayatın sosyal, ekonomik ve kültürel olarak modernizm kavramı etrafında biçimleneceği yönde işliyor olması, kolonyal sermaye birikiminin, bu gelişim ve dönüşümleri finanse edecek güce ulaşmış olmasına bağlayabiliriz. İçteki sosyal huzur ve pazarın sağlıklı işlemesi, dışarıda kurulan alan hakimiyetini yakından ilgilendirir, bu

nedence insan hakkı ve hukukun işletilmesi zorunlu bir hal almıştır. Otoriteye karşı hak arayan kamuoyunun duyarlılığını, Hume'un, "Adalet için tanrının yeryüzüne inmesi gerekir" sözlerinde görüyoruz. Bilme ediniminin bir statü altında kurumsal kimlik kazanması eskidir, Bologna Üniversitesi bu kurumların başında gelir. Üniversite, bilirkişi kimliğiyle yaptırımı olan, bilgiyi üreten, yöneten ve kontrol eden bir statüye kavuşması endüstri devrimiyle hız kazandı. Bilgi rejiminin, karar makamında merkezi bir otorite olarak ayrı bir sınıf teşkil etmesi süreci izler. Foucault'ya göre; 19-20 yy dan itibaren bilme ediniminin, merkezi bir hal olarak yukarıdan yönetilen bir statüye dönüştürülmüş olduğu, altı çizilir. Bilgiyi temsil eden araçsal değerler, hayatın içinde önemli bir oyuncu olarak yönlendirici, irdeleyici, eleştirel, yaratıcı, siyaseti, sosyal yapıyı ve hatta geleceğe dair tasarrufları olan kritik görevlerde son sözü söyleyen bilgi rejiminin ayrıcalıklı konumuna yükselmiş oldu.

Pratik hayat ile kurulan yaşamsal bağın maddi koşulları, devreye giren bilginin belirleyici, açıklayıcı, çözümlenici, karar verici araçsal niteliğine bağlı olacak şekilde, müracaat edilen tek yetkili makam olarak yeni bir kimlik altında kabul edilir oldu. Bilginin üretilmesi ve tüketilmesi bilgi rejiminin hakemliğinde ve bir yasa güvencesinde; bilgi hiyerarşisinin düzenleniş biçimine göre şekil alması yeni bir statüdür. Bilgiye yüklenen görev ve sorumluluk, hayatın akışını düzenlemek için verilmiş olsa da, hesapsız yaratıcı yeni deneyimlerin ortaya çıkması, asıl bilgiyi geleceğe taşıyacak olan değerdir. Bilgilenme özne odaklı, dar olandan geniş olana doğru bir alanı kaplayan bir ivme gösterir, ancak hayatı farklı kategorilere ayırarak tanımlamak ve bu tanım üzerinden bilgiyi inşa etmek, hayatın bütüncül varlığı ile çatışır. Tüm figürasyon veya ürünler hayatın kendi içinden üretilir, Georg Simmel'in tanımlamasıyla; hayat ancak bir form içinde dışsal varoluş kazanır. Simmel, derinde yatan sürecin, hayat ile hayatın ürünleri arasındaki sürekli mücadele de görür. Bir süre sonra esnekliklerini yitirip katılaşan hayat ürünleri bütün değişkenliği, hareketliliği ve gelişmesiyle hayata ayak uyduramayarak onun gerisinde kalır. (Simmel, 2012, s.56)



Rothko, Mavinin içinde Beyaz ve Yeşiller, 1957

Hayat içinde şekillenen maddi olanın birinci veya dolaylı ilişkileri, zaman içinde etkisini yitirerek gelişime daha fazla ayak uyduramaz ve direnç gösteremeyerek kenara çekilir. Hayatın genel akışı, sürekli bir devinimi mecbur eden özellik taşır, bu zorunluluk hayatın doğası gereğidir; içinde barındırdığı sosyal yaşam değişim ve gelişim yasasına uyması halinde bağımsız ve özgür hareket edebileceğidir. Sadece eylemin geçiciliği üzerinden temsil hakkı bulunan düzenlemelerin, işlevlerini belli bir süreliğine yerine getirmeleridir, tüm kategoriler gelişim ve değişim yasasına tabi olmalarına

rağmen ölümcüldür, içinden çıkan kavram da aynı akibete uğrar. Ortadan kalkan sadece maddi olanın nesne özelliği değil, onun etki alanı ve onda beliren anlam, kavram gibi hayati görevlerinin işlevsiz kalmasıdır. Her form veya nesne kendini tarif eden kavram bütünlüğüyle sınırlıdır, idrak edilen sadece o formun varoluşuyla ilgili kavram bütünlüğüdür.

#### 2.4. Kavramsal Bilgi

Adorno, teorinin eylemden arındırılmış saf bir varlık olduğu iddiasının yanıltıcı olduğunu, „asıl meselenin pratikle teorinin nasıl bir ilişki içinde olduğunun görülmesi gerektiğine dikkat çeker. Horkheimer, teorinin pratik karşısında ayrıcalıklı statüsünü meşrulaştıran düşünmenin bize haz vermesi değil pratikle olan ilişkisinin önemli olduğunu öne sürer. (Adorno - Horkheimer, 2013, s.46) Davranış biçiminin pratiğe dökülmesi için bir düşünceye ihtiyaç duyulur o halde düşüncenin olabilmesi bir teorinin varlığına bağlıdır ve bu iki araçsal değer birbirini tetikleyen iki ana unsurdur. Pratik hayata dair gözlemler doğrultusunda biçimlenen düşünceler ağı, teorinin formülize ettiği hayatı, kuramsal olarak değil, yaşamın içine karışmış onun temsil araçları yoluyla deneyimler. Bu araçların, tüm hayatı kaplamaları ve pratik olarak test edilmelerine karşın, kavram bütünlüğü, soyut imge ve düşünce boyutunu temsil eden teori, hayatın içinde kendine yer bulmayabilir. Asıl üzerinde durulan, şeylerin varoluş sebebi ve onların kendi aralarında kurdukları yaşamsal bağın, estetik veya felsefenin konusu olması, asıl merak edilen; aklın soyut ihtiyacına cevap verecek kavram ve teorilerin bilinmeyi tarif etmeleri ve bunun hayatta karşılık bulup bulmamasıdır.



Derviş Ergün, Soyut, 2015

Hayatın, bir deneyimle elde edilen, birde duygularla hissedilip akıl tarafından kavranan özelliği vardır. Ancak akıl sürümünde dile gelen ya da aklın karanlık bölgesine dışarıdan yapışan soyut kavram, hayatın özelliği sayılmaz sadece bilme merakını karşılayan hazzın tatmini olarak değerlendirilir. Galileo Galilei'nin düşüncesi bu konuda ufuk açıcıdır, “ İnsan zekası bazı şeyleri o kadar mükemmel bir şekilde anlar ve bunlar hakkında o kadar mutlak bir kesinliğe erişir ki, onun idraki doğanın idrakine eşit hale gelir.” (Hardt-Negri, 2015, s.92) Deneyim yapmak, hissetmek ve kavramak, hayatın işleyişinde görev üstlenmiş üç araçsal değerdir aslında. Soyut olandaki belirsizlik, kavrayışın önce yeryüzüne indirilmesi ve daha sonra maddi olan üzerinden dolaylı bir ilişkide beliren kavramın esas alınmasından kaynaklanır.

Soyut olan, dünyevi bir karaktere bürünür, ancak sonuçları belirsiz yeni bir kategoriye mensup formun soyut anlatımında ya da onun hikayeleşmiş aktarımında kavranmayı gerekli kılar. Aslında bu kavrayış tarihi içinde barındıran, öznenin kabullendiği bir ikna olma halidir. Marx,a göre; “en soyut kategoriler bile..bütün çağlar için geçerli olmalarına rağmen, o özgül soyutlamanın doğası içerisinde tarihsel ilişkilerin ürünüdür ve ancak o ilişkiler içerisinde ve o ilişkiler için geçerlidir.” (Bürger, 2012,

s.53) Zaman ve mekan boyutu olan ve tarihsel özellik taşıyan soyut kavramların, bilme edinimine yükledikleri anlam ve mananın, zaman olgusuna rağmen hala güncel olması onun isabetli bir tanım olduğunu göstermez ve ayrıca bilme eylemini sabit, katı bir kategoriye taşır ki bu da kavramı maddeleştirir. Peter Bürger, “Bir kavramı formülize ederek kuramlaştırmak veya tarihsel olandan destek almak ya da “zamanın tını” olana dayandırmak değil, nesnenin kendini açması ve kategorilerin birbirleriyle bağlantılı olmasına dayanan bir gelişme söz konusudur.” (Bürger,2012, s.52) Tarihsel olan figürasyonların kendi içindeki konumları, birleriyle girdikleri ilişkiler veya varlık mücadelesi ya da ihtiyaç olma hali zaman-mekan boyutunda, somut ve soyut varlıklar olarak ortaya çıkar. Farklı kategoriye mensup olmaları yüzünden maddi olanla soyut olan ayrı kavramların nesnelere ve şeyleri olarak hayatı temsil ederler.

### 3. SONUÇ

Esas bilgi merakını harekete geçiren, maddi dünyanın somut verileri değil, soyut olanın anlaşılma ihtiyacı duyulmasıdır. Ürünler, şeyler; somut veya soyut kavramlar, teorik veya pratik olarak bilgi rejiminde hayatı temsil ederler, anlaşılmaları için dünyevileşirler. İnanmaya meyilli öznenin soyut kavram ihtiyacını karşılamak için yeryüzüne inerler, soyutlanmış figürasyonlar aslında özne adına hiç bir garanti vermeden görevlerini yaparlar. Yeryüzüne inen evcilleşen soyut kavram, işlevi bitene kadar, hayatın bir enstrümanı olarak bir teoride, kuram veya bir yasada görev yapar. Bilgide toplanan evcilleşmiş kavramlar, bilgi ediniminde bir yargı ergi olarak görev yapmalarına rağmen, nedensizlik ilkesinde maddi olandan ayrılır ve bu düzenlemenin dışında kalır. Bilginin kendi iç düzeninde kurulan kesinlik, ikna olma halinde safça bir tarafgirliği ya da bilinçsizce bir karşı çıkışı başlatır, halbuki asıl olan bilginin saf varoluş halidir; şeyler veya bilinmeyenler yeni baştan bir düzeltmeyi mecbur bırakır ve çelişkinin gerçek hali aklı meşgul etmeye devam eder. Sorgulamaya katı direnç gösteren sabit bakış açısına, ancak aklın kavrayış akışında vücut bulan şeylerin, baskın kıskırtmasıyla mümkün olabilir. Bilgi ve bilme rejimi; bilinmeyi, elde var olan bilgiyle anlamaya çalışır, her ileri adım mevcut bilginin kapasitesini aşmakla mükelleftir, her yeni keşif aşılmanın üst sınırı kırmak için atılır. Hayatın düzeni bilinmeyi bilmek üzerine kuruludur, ikna olmak için bazen bir deneyin sonuçlarına, bazen kavramın soyut anlatımına, bazen de bir fenomene ihtiyaç vardır, bu edinim, sezgisel doğruluğun ikna gücünde veya aklın kavrama kabiliyetinde tamamlanan bir süreçtir. Bilme eyleminin gerçekleşmesinde kavramlar, bu nedenden ötürü hayati rol oynar, özel bir ayrıcalıkları vardır. Hayat pratiğinden çıkarım sağlayan yeni kavramın maddi temelleri; öz bilinç denilen aklın kavrama kabiliyetinde, kültürel, ekonomik ve politik hayatı kontrol eden temsil araçlarında yeni anlayışlara dönüşür.

Özellikle form veya nesne dilinden sıyrılmış kavramlara, tüketim kültüründe veya bu oluşumdan beslenen politik, sosyal, ekonomik, inanç temelinde, onaylanmayan uydurma anlamlar yüklemek her zaman olasıdır. Yaşamın pratik gerçeğinde, yanıltıcı kavram ve onu temsil eden araçsal elemanların düzenleyici etkisiyle, Levi-Strauss’un terimiyle kavrama yüklenen “mana” işlevsel bir görev yapmaktadır. Burada kavrama yüklenen mananın estetik bir işlevsellik taşımadığı, Schiller’in deyişiyle “estetğin toplumsal bir görev üstlenebileceği vurgusu taşısa bile” maksatlı bir dışa vuruş olduğunu gözlemleyebiliriz. Halbuki soyut olan yeryüzüne inemez, maddi bir forma dönüşemez, işlevsel bir rolü yoktur ancak aklın iznine bağlı olarak tedavüle çıkar, aksi takdirde soyut nesneye dönüşmüş ise, kalıcı sona ulaşılmış ölüm gerçekleşmiş demektir. Soyut, aslında olmayan, ancak kavramların doğuşunda var olduğuna dair akıl sürümünde beliren gerçek olarak kendini hissettirir. Bu durumda soyut kavram yeryüzünde değil aklın soyut kavrayışında şeylerin birbirinden aldığı anlam bütünlüğünde aranmalıdır. Sezgisel duyulanım, tek yönlü ve dolaysız bir alış verişi içinde ilerlerken, akıl sürümü çok bileşenli, çok bilinmeyenli olarak hareket eder. Akıl ile sezgisel kavrayış arasındaki doku uyumsuzluğu; doğa ile özne arasında sürüp giden çatışmanın tek bir aracın ikna kabiliyetine bağlı çözülemeyecek kadar karmaşık olmasıdır. Bu yüzden çok fazla teorinin yol göstermesine ihtiyaç duyulur, ancak teoride sadece o olguyla sınırlıdır, esas teorinin faydası karşısını üretmesi ve dolaylı tartışmaya izin veren bir işlevsellik taşımasıdır.

**KAYNAKÇA**

- ADORNO T.W – HORKHEİMER M (2013) Teori ve Pratik üzerine, Metis Yayınları, İstanbul. S.46  
BÜRGER Peter (2012) Avangard Kuramı, İletişim Yayınları, 7. Baskı. İstanbul. S.52, 53  
GİDDENS A (2017) Siyaset, Sosyoloji ve Toplumsal Teori, Metis yayınları, 5. Baskı İstanbul. S.134  
HARDT M - NEGRİ A (2015) İmparatorluk, Ayrıntı Yayınları, 8.Baskı. İstanbul. S.92  
SİMMELE Georg (2012) Modern Kültürde Çatışma, İletişim Yayınları, 8.Baskı, İstanbul. S. 56  
SPİNOZA (2017) Anlama Yetisinin Düzeltilmesi Üzerine İnceleme, Dost kitapevi, 2. Baskı, Ankara. S.31